Doina Marta BEJAN, Universitatea "Dunărea de Jos" din Galați

DIN ISTORIA DICȚIONARULUI ACADEMIC ROMÂN : PROBLEMA NEOLOGISMELOR

Necesitatea redactării unui dicționar explicativ general al limbii române a fost exprimată, în repetate rânduri, în tot cursul veacului al XIX-lea. În epoca de radicale înnoiri prin care trecea lexicul românesc, dicționarul dorit urma să îndeplinească un rol deosebit de important în normarea formelor, în consacrarea cuvintelor şi a sensurilor, în cultivarea limbii noastre. Cel mai important țel pe care şi l-a propus Societatea Academică Română încă de la înființarea ei (1867), a fost realizarea unui mare dicționar al limbii naționale:

> *„ Secțiunea literară se ocupă cu diversele cestiuni filologice, destinate a cultiva, a curăți, a regula, a înavuți şi a perfecționa limba română; organizează misiuni lexicografice pentru compunerea unui dicționar roman, cât se poate mai complet şi mai rațional, aşa încât să poată fi dereptariul limbiei."[1]*

Concepția călăuzitoare şi modul practic de înfăptuire a dicționarului academic au stârnit discuții în sânul societății, conturându-se două direcții principale. Cea dintâi, de orientare latinistă – extremistă, respingea dreptul cuvintelor de origine nelatină de a figura în dicționar (cu excepția celor romanice şi greceşti) şi încerca astfel să dovedească, prin intermediul lucrării lexicografice, că *„elementul latin din limba românească e singurul element național"* [2]. Cea de-a doua direcție lingvistică se pronunța pentru intrarea în dicționar şi a cuvintelor care

> *„ deşi streine după origine, dar acum sunt **civitate donata**, şi nu este nici o putere în lume care să le şteargă din limba românească. "*[3]

A învins punctul de vedere latinist, întrucât la înființarea Societății Academice Române, majoritatea membrilor erau latinişti reprezentanți ai liniei puriste.

Ca urmare, prima comisie de redactare a dicționarului, alcătuită din latinişti convinşi, I.H.Rădulescu (preşedinte), **August Treboniu Laurian** (redactor primar) şi **I.C.Massim,** este aleasă în sesiunea din 1869, când se stabileşte ca elaborarea lucrării să dureze cel mult patru ani. În pofida termenului de elaborare scurt şi a numărului restrâns de redactori, Societatea Academică Română publică între anii 1871-1876 *Dicționarul limbii române*, în trei volume. [4]

Expunerea de motive din *Prefatione*, care precedă primul volum al dicționarului, arată intenția autorilor de a face o lucrare care să cuprindă, în măsura posibilităților, toate cuvintele limbii române, din toate epocile dezvoltării sale *:*

> *„limba unui popor fiind productul acelui popor, luat în totul dezvoltării sale în timp, a mărgini dicționarul la o singură epocă a limbii...ar fi...a condamna limba la amorțire şi deperire." (vol. I, p.V).*

De aceea dicționarul, care trebuia să fie *„un tezaur al limbei"*, va înregistra cuvintele *„din orice epocă a limbei scrise, cât şi cele ce se pot culege din viul grai al poporului"...„care să fie conforme şi corecte cu geniul limbei"(vol. I, p.VI),* dar aceste principii sunt amendate de restricții latiniste.

> *„Un dicționar român , demn de acest nume, caută să cuprindă toate cuvintele, toate formele şi construcțiile curat romanice"* şi *„din contra, vorbele de origine neromanică nu pot şi nu se cade să aibă loc într-un dicționar românesc" (loc.cit.).*

Acestea din urmă, după cum se stabilise de la începutul elaborării lucrării, aveau să fie izolate în *Glossar*. Criteriul etimologic de selecție a cuvintelor a dus la soluția de a opune *Dicționarul* – în care numărul de cuvinte era limitat de **romanitatea** lor -*Glossarului* – în care materialul lexical înregistrat era de altă origine decât cea latină.

Deşi în *Prefațione* nu se foloseşte termenul neologism, se face precizarea că în dicționar se disting *„Vorbele ce s-au aflat în uz înainte de 1830"* de *„vorbele de atunci şi până astăzi intrate în uzul*

BDD-A3343 © 2009 Editura Europlus
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:55:34 UTC)

limbei" (notate în lucrare cu asterisc), extrem de numeroase, şi despre care autorii afirmă că *„nu s-au putut răspândi între toţi românii"* (vol.I, p. IX).

La cercetarea listei de cuvinte, materialul lexical neologic ocupă un spaţiu important atât în *Dicţionarul* propriu-zis, cât şi în *Glossar.* În *Dicţionar* sunt înregistrate prioritar cuvintele româneşti moştenite din latină, dar şi cele împrumutate recent din limbile romanice (îndeosebi din franceză şi italiană), pentru acestea din urmă ţinându-se seama de condiţia ca izvorul lor originar să fie tot latina. Lista de cuvinte a fost încărcată cu termeni transportaţi direct din dicţionarele latine, cuvintele fără existenţă reală în limba română, covârşind cuvintele reale, uzuale ale lexicului. Introducerea unor neologisme latino-romanice care n-au avut circulaţie reală în limbă sau a unor formaţii proprii, s-ar explica în mare măsură prin nevoia de a găsi un corespondent cuvintelor de origine nelatină eliminate din dicţionar (de ex. vb. *a iubi* înlocuit prin *ama*, care alcătuia o familie cu *amante*, *inamorare*, *amoare* – preferate cuvintelor *amorez*, *amorezare*, *amor,* care n-ar fi corespuns geniului limbii noastre), dar şi prin dorinţa de a îmbogăţi limba română literară, pentru a o apropia cât mai mult de aspectul cultivat al limbii latine sau al celorlalte limbi romanice ; numai aşa s-ar explica, de exemplu, introducerea vb. *erudire, -escu*, a subst. *eruditoriu, eruditrice* sau a adj. *prevedente* (lat. praevidens, it. prevedente, fr. prévoyant) etc. Este impresionant efortul celor doi lexicografi de a completa lipsurile vocabularului limbii naţionale pe baza unor scheme prestabilite în care intră aproape toate terminaţiile posibile.

> *„De exemplu, la verbele recent împrumutate au fost înregistrate în mod consecvent derivatele în* –iune, -iv, -ariu(oriu), *precum şi* participiul-adjectiv, *chiar în cazul în care, pe teren românesc, „seria" lexicală nu era completă:* degenera→ degenerațiune, degenerativ, degeneratoriu, degenerat; delecta→delectațiune, delectativ, delectatoriu, delectat*; etc."(Seche 1966:152)*

Încercarea autorilor dicţionarului de a <<completa>> vocabularul limbii române a dus totuşi la unele consecinţe practice deosebit de importante:

> *„un foarte mare număr de neologisme care astăzi constituie bunuri consacrate ale lexicului nostru şi-au făcut probabil intrarea – ori măcar s-au impus – prin această lucrare. (loc.cit.)*

Şi în *Glossar* numărul cuvintelor este sporit prin înregistrarea neologismelor din limbile romanice care nu au origine latină sau a celor care sunt de curând introduse în limbă, fără să fie generalizate *(abandonare, abandonat, abandon, adio, agreabile, agreare, agrement, ambassada şi ambassadoriu, arsenale, ataşament, avangardă, deranjament, hazard* etc.) sau care nu pot fi admise *„din cauza formei necorecte şi contrarii analogiilor limbii " (de ex. subst. amor).*

Fiind şi o lucrare normativă, separarea netă între cele două secţiuni (*Dicţionar* şi *Glossar*) însemna, delimitarea dintre vocabularul recomandat ca normă (*Dicţionar*) şi cel nerecomandat (*Glossar*), în conformitate cu părerile autorilor lucrării despre cultivarea limbii în spirit latinist. Evoluţia ulterioară a limbii moderne a corespuns mai ales recomandărilor, şi mai puţin condamnărilor de cuvinte neologice. De exemplu, în locul substantivului *amploiatu (fr. employé),* autorii preferă vechiul *slujbaş,* fiind respinse formele ce se încerca a se introduce *implicatu* sau *implecatu*. *„ Această corecţiune nu este fericită şi, în plus, limba nu are nevoie de ea, deoarece în loc de* implecatu *avem* funcţionariu *şi altele".*

Orientarea autorilor dicţionarului academic în adaptarea termenilor neologici a fost mai ales către limbile latină şi italiană, limbi care justifică în genere şi analogia cu legile fonetice româneşti. În felul acesta, dicţionarul impunea tendinţa mai veche urmată de latinişti în adaptarea neologismelor romanice, tendinţă care s-a consacrat ulterior pentru forma multor neologisme româneşti luate din limbile romanice. (Ivănescu, Leonte 1966 : 1-24). Indicarea unei serii de neologisme luate din limbile romanice, care urmează în dicţionar un model latin şi italian, este edificatoare :

> *neologisme terminate în* –(al)e/i *(masc. şi fem.) : studiul* superficiale *; essistenţă* individuale *; condiţiunile* fundamentali *; forma* gramaticale *; legile* generali *; articole* speciali*, cuvântul* usuali *etc. Neologismele terminate în* –(bil)e/i *(masc. şi fem.) : mod* nerevocabile *; lessicografulu*...inessorabile *; părticele* neseparabili *etc. Neologisme terminate în* –(ari)u *(sg. masc.*) / e *(sg. fem. şi pl. pentru ambele*

BDD-A3343 © 2009 Editura Europlus
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:55:34 UTC)

genuri) : tractat elementariu *; cuvintele* particularie. *Neologismele terminate în* –(ant)/e –(ent)/e *: cuvântul* corespondente *; individualitate* nedependente *etc. (apud Diaconescu 1974 :76).*

În epocă, dicționarul academic al lui Laurian şi Massim nu s-a bucurat de o bună primire, una din criticile fundamentale aduse fiind aceea că lista de cuvinte a lucrării este încărcată exagerat cu termeni direct preluați din dicționarele latine sau cu termeni creați de autori pe baza unor scheme elaborate conform cu sistemul limbii. Cu toate acestea, în studiul lui Mircea Seche (1966 :131-181) se arată că pentru

„un vorbitor contemporan al limbii române, se întâmplă ca unele neologisme care şi-au început existența în limba română abia prin dicționarul lui Laurian şi Massim, ca termeni transferați direct de autori din dicționare străine, să fi devenit astăzi bunuri consacrate ale lexicului românesc." (p. *147)*

Concluzia cercetătorilor moderni asupra primei versiuni a dicționarului academic este că *„autorii dicționarului au întreprins, în opera lor, o campanie de îmbogățire a lexicului limbii române de proporții excepțional de largi, şi în mare parte neizbutită."* *(loc.cit.)* din pricina exagerărilor latiniste.

Încă înainte de terminarea lucrării lui A.T.Laurian şi I.C.Massim, forul academic, eliberat de latinism, preconizează începerea unei noi opere lexicografice de mare amploare care să oglindească starea reală, obiectivă a lexicului limbii române, capabilă să satisfacă cerințele ştiințifice şi culturale româneşti. La sesiunea academică din **1884** se hotărăşte începerea efectivă a reelaborării lucrării, sarcina fiind încredințată unei singure persoane, lui **Bogdan Petriceicu Hasdeu,** şi eşalonată pe o perioadă de maximum şase ani. Hasdeu arată în prefețele din fruntea primelor două volume ale lucrării sale *Etymologicum magnum Romaniae* că opera ar rezulta „din starea actuală a ştiinței limbii" (*Etymologicum*, tom II, p., X) şi că dicționarul „nu va avea în vedere anume limba literară de astăzi, ci mai ales limba cea veche şi graiul actual al poporului" (*Etymologicum*, tom I, p., VI). Din cauza faptului că autorul n-a avut în vedere limba română literară din vremea sa, lista de cuvinte a *Etymologicului* conține deosebiri fundamentale în comparație cu aceea din primul dicționar academic a lui Laurian şi Massim, în a căror lucrare bogăția lexicală provenea din sectorul neologistic şi satisfăcea dorința autorilor de a completa sistematic, ideal, vocabularul limbii române. Dimpotrivă, Hasdeu a ignorat, cu puține excepții, aportul neologistic masiv al secolului al XIX-lea, acest fapt fiind una dintre lacunele operei rămase neterminată [5].

După retragerea împuternicirii acordate lui Hasdeu, Academia Română face **cea de-a treia încercare** pentru realizarea dicționarului general şi încredințează, în noiembrie 1897, sarcina redactării dicționarului academic profesorului ieşean **Alexandru Philippide**, care eşalonează lucrarea pe două etape: primii doi ani pentru strângerea materialului lexical, iar a doua etapă consacrată elaborării propriu-zise. In preajma anului 1900, lingvistul ieşean începe, singur, munca de redactare a dicționarului, elaborând în mai puțin de şase ani, peste un sfert de lucrare, de la începutul alfabetului, până la prepoziția **de.**

Philippide porneşte la lucru cu ideea că dicționarul academic trebuie să fie *„un inventar al limbii în orice manifestare a ei, cât de accidentală"*, încercând să alcătuiască *„un catalog complet"* al lexicului ei, în care intrau şi neologismele[6]. Lista de cuvinte a dicționarului lui Philippide înregistrează toate neologismele pe care lexicograful le-a întâlnit în izvoarele parcurse, şi, printr-un sistem de semne convenționale, stabileşte situația cuvintelor față de limba literară a epocii. Prin intermediul „Comisiei dicționarului"[7], forul academic face presiuni asupra autorului, obligându-l, în vederea scurtării timpului de redactare, la selectarea şi scoaterea din opera lexicografică a majorității împrumuturilor recente. Philippide refuză să satisfacă această cerere şi, în aceste condiții de conflict, se vede nevoit în 1905 să restituie Academiei întregul fişier lexical. Din cauza unor neînțelegeri , dicționarul lui Philippide nu a fost publicat şi, în consecință, el este astăzi abia cunoscut, mai mult datorită celor relatate de Sextil Puşcariu, în prefața următorului dicționar academic al limbii române.

Cea de-a patra încercare de realizare a dicționarului academic al limbii române aparține lui **Sextil Puşcariu**, căruia la 1 ianuarie **1906** i se încredințează misiunea reluării lucrărilor. Se hotărăşte ca munca de elaborare propriu-zisă a lucrării să fie făcută de două echipe de

BDD-A3343 © 2009 Editura Europlus
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:55:34 UTC)

redactare, care aveau să elaboreze, în paralel, porțiuni diferite ale dicționarului. Folosindu-se fişierul preluat de la Al. Philippide, precum şi mai multe zeci de mii de fişe extrase anterior de Puşcariu, s-a trecut de la început la redactarea propriu-zisă, urmând ca îmbogățirea materialului lexical să se facă paralel cu operația de redactare. (În fapt, la prima echipă, C. Lacea a redactat între 1906-1940 aproape în întregime articolele primelor trei litere, iar în cea de-a doua echipă, Th. Capidan a elaborat aproape singur, între 1910-1940, articolele de la literele F,G,H,I,Î,J şi litera L până la cuvântul *lojniță;* traducerea franceză a cuvintelor româneşti aparține lui H. Lolliot şi Yves Auger; revizia a revenit responsabilului lucrării, care a citit, completat sau modificat articolele redactate).

Sextil Puşcariu, prin generalizarea experienței practice la dicționar, publică în coloanele revistei *Dacoromania* (1920 1921, ş.u.) sau în volum separat, *Din perspectiva Dicționarului* (Bucureşti, 1922), precum şi în introducerea la primul tom al *Dicționarului limbii române,* studii teoretice privitoare la diverse aspecte ale redactării dicționarelor explicative:

> *„pentru întâia oară în istoria lexicografiei naționale, munca de redactare propriu-zisă este dublată de o activitate lexicologică permanentă, foarte utilă pentru continua perfecționare a dicționarului, pentru orientarea sa de ansamblu". (Seche 1966:152)*

În alcătuirea listei de cuvinte, Puşcariu părăseşte atât linia exhaustivității lexicale, preconizată de Philippide, cât şi linia ignorării aportului lexical neologistic, prezentă la Hasdeu. În *Raportul către comisiunea dicționarului*, publicat în partea I a tomului I al *Dicționarului limbii române* (DA) (1913), dicționar istoric şi general, autorul acceptă cuvintele vechi, populare şi regionale, dar în privința neologismelor, discutate într-un subcapitol special al studiului, ia, inițial, hotărârea de natură puristă de a nu admite în lista de cuvinte decât împrumuturile recente

> *„care exprimă o idee sau nuanța unei idei pentru care limba noastră nu are un termin neechivoc"...„Criteriul cel mai sigur e dat de scrierile autorilor noştri: când un neologism e adoptat de ei, îl vom primi şi noi, căci faptul că-l găsim la ei însemnează că s-a simțit lipsa lui în limba română "* (Puşcariu 1913: p.XX).

Puşcariu hotărăşte să definească în dicționar împrumuturile recente:

> *„ De câte ori mi-a fost cu putință să dau echivalentul românesc al neologismului am făcut-o şi. cu cât înaintând în redacție voiu cunoaşte tot mai mult bogăția limbii române, cu atât o voiu face cât mai des. În acest chip dicționarul acesta poate servi mai bine la stârpirea neologismelor nefolositoare, şi nu numai a celor literare, ci şi ştiințifice."* (Ibid. p. XII)

Astfel spera autorul să determine diferite categorii profesionale (medici, tehnicieni) să renunțe la terminologia modernă, proaspăt introdusă în limbă, pe care să o înlocuiască cu vechii termeni populari (Ibid., p.XXII). Atitudinea lui Sextil Puşcariu față de neologisme este compensată de hotărârea ca lucrarea să înregistreze fără rezervă împrumuturile aparținând terminologiilor ştiințifice, căci ele „completează limba" (Ibid., p.XX). În timp, pe măsura integrării neologismelor în vocabularul limbii române, autorul îşi schimbă structural concepția asupra selectării lor în dicționar. In anul 1926, el afirma că

> *„pe când în veacul trecut (al XIX-lea, n.n.) neologismul era streinul ce venea deodată cu introducerea culturii apusene...el este astăzi un instrument necesar de îmbogățire a graiului....Neologismul e azi pe cale a pătrunde în popor, deci de a câştiga toate drepturile de cetățean....Această pătrundere a neologismului dintr-o regiune românească într-alta este un fenomen lingvistic de care filologul şi, mai ales, lexicograful nu se poate desinteresa, căci el ilustrează o epocă din istoria limbiei"* (Puşcariu 1926: 13).

Făcând neologismului „un loc din ce în ce mai mare" în dicționar (*Dicționarul limbii române*, tomul II, Bucureşti 1934, *Prefață,* p.1), Puşcariu dovedeşte că

> *„a avea înțelegerea istorică a limbei nu însemnează a privi numai în trecutul îndepărtat, ci şi a recunoaşte schimbările prin care limba trece în momentul când o poți observa direct." (Puşcariu 1926: 12).* [8]

BDD-A3343 © 2009 Editura Europlus
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:55:34 UTC)

şi se apropie astfel foarte mult de părerile antecesorului imediat, Al. Philippide, pe care cândva (1906) le combătuse.
Dicţionarul realizat sub conducerea lui Sextil Puşcariu este apreciat:

> *„mai puţin reprezentativ în privinţa neologismelor.... În pofida lipsurilor neologistice, împuţinate pe parcursul muncii de redactare, dicţionarul realizat sub conducerea lui Puşcariu trebuie considerat prin lista sa de cuvinte o operă fundamentală, comparabilă cu cele mai bune dicţionare similare din lume. "(Seche 1969:48-49).*

Transformările prin care a trecut vechea Academie Română în 1948 devenită Academia RPR, apoi Academia RSR – până în 1989, iar după 1990 redenumită Academia Română, nu au îndepărtat-o de unul dintre scopurile sale fundamentale – elaborarea dicţionarului academic general. După revizuirea părţii tipărite de Puşcariu de către un colectiv de la Institutul de lingvistică din Bucureşti, aflat sub conducerea lui Iorgu Iodan, se hotărăşte continuarea dicţionarului început sub conducerea lui Sextil Puşcariu. Pentru a nu se mai amâna elaborarea părţii inexistente, se începe redactarea şi publicarea, în 1965, a *Dicţionarul limbii române,* DLR, serie nouă, de la litera **M**, cam de acolo de unde lucrarea fusese întreruptă. Faţă de opera lexicografică precedentă, s-au adus schimbări în metoda de lucru:

> *.„Cât priveşte tehnica lexicografică, s-a ţinut seamă de progresele înregistrate în acest domeniu în ultima vreme, evitându-se să se facă o diferenţiere prea mare între partea publicată şi partea cea nouă".* (*DLR, Prefaţă*, p.V)

Privitor la lista de cuvinte, noua versiune înregistrează *„toate cuvintele de circulaţie generală din limba română "*, din limbajul literaturii artistice, din vorbirea regională, din textele vechi, dar încetează de a mai fi exhaustivă, ca în versiunea anterioară, relativ la cuvintele aparţinând terminologiei tehnico-ştiinţifice. În privinţa selectării acestora, între cele două opere lexicografice există nete deosebiri de concepţie. Puşcariu nega existenţa vreunui criteriu pe baza căruia se putea stabili acceptarea ori respingerea neologismelor, considerând operaţia de selectare un moment de subiectivă opţiune; dimpotrivă, în noua versiune se aplică un criteriu de selectare ştiinţific: au dreptul să figureze în dicţionar acei termeni ai limbajelor tehnico-ştiinţifice care *„au pătruns sau manifestă tendinţa evidentă de a pătrunde în limba literară generală, în limbajul literar-artistic sau în cel popular"*; în mod practic, *„dacă aceştia apar ....în cel puţin două stiluri diferite ale limbii"*, şi existenţa lor este verificată prin izvoare, *„introducerea lor în dicţionar este justificată".*(*Dicţionarul limbii române,* DLR, serie nouă, tomul VI, Bucureşti, 1965, p.VI)

La mai bine de 40 de ani de la apariţia primului tom al DLR, dicţionarul academic nu este complet terminat, dar neologismul nu mai constituie o problemă, existenţa şi importanţa lui în limbă fiind unanim acceptate, iar tehnica lexicografică are principii clare de tratare a lui.

NOTE

[1] *Archivu pentru filologie şi istorie*, anul I (1867), nr. 9 (octombrie 20), p.191, apud Seche 1966, p. 133
[2] *Archivu pentru filologie şi istorie*, anul (1867), nr. 9 (octombrie 20), p.191, apud Seche 1966, p.133.
[3] *Archivu pentru filologie şi istorie*, anul (1867), nr. 9 (octombrie 20), p.188, apud Seche 1966, p. 134.
[4] *Dictionariulu limbei romane* elaboratu ca proiectu de A.T.Laurianu si J.C.Massimu. Bucuresci. Noua Typographia a laboratoriloru romani,1871; *Dictionariulu limbei romane* elaboratu ca proiectu de A.T.Laurianu si J.C.Massimu. Colaboratori Josef Hodosiu si G.Baritiu. Tomul II I-Z, Bucuresci. Noua Typographia a laboratoriloru romani,1876; *Glossariu* care coprinde vorbele d'in limb'a romana straine prin originea sau form'a loru, cumu si celle de origine induioasa. Elaboratu ca proiectu de A.T.Laurianu si J.C.Massimu. Bucuresci. Noua Typographia a laboratoriloru romani, 1871.
[5] Din *Etymologicum*, Hasdeu publică între 1886-1893 trei volume, care cuprind literele A şi B până la *bărbat*. Faptele de lexic, prezentate sincronic şi diacronic, sunt însoţite de observaţii istorice, etnografice, sociologice, onomastice sau de istorie literară, prezentate sub formă de studii sintetice independente, care dau dicţionarului un caracter hibrid; de altfel, în tendinţa de prezentare exhaustivă a materialului se află principala scădere a dicţionarului.
[6] G.Pascu, *Limba comună în dicţionarul nostru*, în *Arhiva*, XVI (1905), p.548 şi 553, apud Seche 1969: 36.

BDD-A3343 © 2009 Editura Europlus
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:55:34 UTC)

[7] Îngrijorat de ritmul lent al apariţiei lucrării, forul academic numeşte o comisie, din care făceau parte T. Maiorescu, N. Quintescu, D. Sturza, Gr. Tocilescu, care încearcă să schimbe concepţia autorului asupra dicţionarului, obligându-l sa renunţe la includerea neologismelor recente şi la diminuarea numărului citatelor ilustrative.

[8] Urmărind cu atenţie statutul neologismului în limba română, Puşcariu afirmă într-un studiu din 1931, *Despre neologisme* , dedicat omagierii lui N.Iorga, că *„Le néologisme d'origine latine ou néo-latine a produit une véritable „ré-romanistion" de notre langue, en l'enrichissant d'un grand nombre d'éléments romans qui ont rempli les vides laissés par l'usure naturelle et la perte des mots traditionnels, à la place desquels s'étaient introduits des vocables étrangers.*"(Puşcariu 1937:410).

BIBLIOGRAFIE

Diaconescu**,** Paula 1974. *Elemente de istoria limbii române literare moderne*, Partea I, *Probleme de normare a limbii române literare moderne (1830-1880)*.. Bucureşti:Editura Universităţii *Bucureşti*.

*** 1871. *Dicţionariulu limbei romane*. După însărcinarea dată de Societatea Academică Română. Elaborat ca proiect de A.L.Laurianu şi I.C. Massimu. Bucuresci: Noua Typographia a Laboratoriloru Romani.

*** 1913. *Dicţionarul limbii române,* (DLR), Întocmit şi publicat după îndemnul Majestăţii Sale, Regelui Carol I. Tomul I, partea I A-B. *Raport către comisiunea dicţionarului*, p.IX-XLI. Bucureşti: Librăriile Socec & Comp. şi C.Sfetea.

*** 1965. *Dicţionarul limbii române,* (DLR), serie nouă, tomul VI, *Introducere,* p.V-XV. Redactori responsabili: Iorgu Iordan, Ion Coteanu. Bucureşti: Editura Academiei RSR.

Hasdeu, Bogdan Petriceicu, 1972 - 1976. *Etymologicum magnum Romaniae*, Prefaţă de Grigore Brâncuş, Bucureşti: Editura Minerva.

Puşcariu, Sextil, 1926. *Dicţionarul Academiei*. Academia Română. Memoriile secţiunii literare, seria III, Tom III. Bucureşti: Cultura Naţională.

Puşcariu, Sextil, 1937. *Études de linguistique roumaine*, traduit du roumain à l'occasion du soixantième anniversaire de l'auteur. Cap.V.*Lexicologie*, p.319-438. Cluj – Bucureşti: Monitorul Oficial şi Imprimeriile Statului. Imprimeria Naţională.

Seche, Mircea, 1966, 1969. *Schiţă de istorie a lexicografiei române*. Vol.I *De la origini până la 1880*; vol. II *De la 1880 până astăzi*. Bucureşti: Editura Ştiinţifică.

ABSTRACT

The aim of this paper is to discuss the theoretical and practical aspects which, over the years, determined the assimilation or the refusal of the neologisms in the list of words of the different variants of the general and historic dictionary of the Romanian language, under the supervision of the Romanian Academy. The selection and presence of the neologisms in the academic dictionary reflected, as realistically as possible, the linguistic reality and proved the importance of the permanent reactualization of such an endeavour.

BDD-A3343 © 2009 Editura Europlus

Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:55:34 UTC)